ADRODDIAD I'R CABINET
16 Chwefror, 2016

Aelod Cabinet: **Y Cynghorydd Gareth Thomas**

Pwnc: **Polisi Cludiant Ôl-16**

Swyddog cyswllt: **Owen Owens**

Y penderfyniad a geisir

1.1 Gofynnir i'r Cabinet gymeradwyo'r Polisi Cludiant Ôl-16 newydd (Atodiad 1) i'w weithredu o fis Medi 2016 ymlaen.

Barn yr aelod lleol

2.1 Ddim yn fater lleol.

Cyflwyniad

3.1 Nodir nad oes gofyn statudol ar y Cyngor i ddarparu cludiant i ddysgwyr dros 16 oed.

3.2 Cyflwynwyd y Polisi Cludiant Ôl-16 cyfredol i'w weithredu ym Medi 2011 gan ragweld y byddai'r Cyngor yn sybsideiddio tua 80% o wir gost cludiant ôl-16 gan godi 20% o gost y cludiant trwy incwm o'r Tocyn Teithio 16+.

3.3 Erbyn 2015/16 mae cludo myfyrwyr/disgyblion ôl-16 yn costio £968,000 i'r Cyngor a derbynnir £154,000 o incwm o'r tocynnau, sydd yn golygu sybsidi o 84% gan y Cyngor.

3.4 Ar gyfartaledd, mae cludo pob myfyriwr/disgybl ôl-16 yn costio £945 i'r Cyngor, a byddai newid polisi yn unol â'r penderfyniad a geisir yn golygu gofyn am gyfraniad o £300 y flwyddyn gan fyfyrwyr/disgyblion – llai na $^{1}/_{3}$ o'r gwir gost.

3.5 Bwriadwyd cyflwyno cynnig i newid y Polisi Cludiant Ôl-16 yn wreiddiol fel cyfraniad tuag at darged arbedion effeithlonrwydd yr Adran Addysg, ond penderfynwyd oedi cyflwyno unrhyw newidiadau tan ar ôl i Ymchwiliad Craffu a sefydlwyd gan y Pwyllgor Craffu Cymunedau gwblhau ei waith.

3.6 Mae'r Polisi Cludiant Ôl-16 cyfredol a'i weithrediad wedi bod yn destun Ymchwiliad Craffu gan y Pwyllgor Craffu Cymunedau. Cyhoeddwyd Adroddiad yr Ymchwiliad Craffu ar 21 Tachwedd 2014. Roedd yr adroddiad yn cynnwys nifer o argymhellion penodol, ac y mae'r polisi newydd hwn yn cyfarch nifer o'r argymhellion rheiny lle mae angen newid polisi i'w gweithredu.

Rhesymau dros argymell y penderfyniad

4.1 Mae'r polisi newydd yn ymateb i'r argymhellion canlynol yn adroddiad yr ymchwiliad craffu:

- Mae angen adolygu'r dalgylchoedd i leihau amseroedd a phellteroedd teithio dysgwyr/myfyrwyr yn unol â'r Canllaw Statudol Teithio gan Ddysgwyr.
- Dylid, ar sail y dystiolaeth a ganfuwyd yn ystod yr ymchwiliad craffu, gosod un pris i bawb.
- Mae angen cysondeb yn y ddarpariaeth a'r trefniadau ar draws Gwynedd er mwyn rhoi cyfle cyfartal a theg i bawb.
- Dylid sicrhau bod y gwasanaeth yn cynnig cyfle cyfartal i fyfyrwyr coleg a dysgwyr ysgolion uwchradd.

4.2 Mae'r polisi newydd yn codi un pris yn unig ar bawb ac yn dileu'r cysyniad o ddalgylch (sydd yn rhan o'r polisi cyfredol).

4.3 Bydd hyn yn sicrhau cysondeb o ran y ddarpariaeth a'r trefniadau sydd ar gael i bawb, boed yn ddisgyblion ysgol neu fyfyrwyr coleg, lle bynnag bônt yn byw.

Ystyriaethau perthnasol

5.1 Mae dileu'r cysyniad o ddalgylch o'r polisi yn golygu y caiff myfyrwyr/disgyblion ddewis y coleg/ysgol sydd yn cynnig y cyrsiau gorau iddyn nhw o ran cwrs ac amser teithio, heb orfod ystyried gwahaniaeth mewn pris Tocyn Teithio 16+ wrth wneud eu dewis. O dan y polisi cyfredol, roedd rhai myfyrwyr o Ben Llŷn yn dymuno dilyn cwrs penodol oedd yn cael ei gynnig yng Ngholeg Meirion/Dwyfor Dolgellau ac yng Ngholeg Menai Bangor. O dan y polisi cyfredol, byddai Tocyn Teithio 16+ i Ddolgellau wedi costio £60 iddyn nhw, a Thocyn Teithio 16+ i Fangor wedi costio £100 (er bod Bangor yn nes ac yn cymryd llai o amser teithio). Roedd hynny yn aml yn achosi drwgdeimlad.

5.2 Mae'r polisi newydd yn codi pris o £100 y tymor ar bawb. (Hwn ydy'r pris i fyfyrwyr/disgyblion sydd yn dewis mynychu coleg/ysgol all-ddalgylch ar hyn o bryd.) Dylid nodi bod myfyrwyr/disgyblion o gartrefi incwm isel yn gymwys i dderbyn y Lwfans Cynhaliaeth Addysg (LCA) sydd yn £30 yr

wythnos. Un o ddibenion y LCA ydy cyfrannu at gostau teithio myfyrwyr/disgyblion. Ymhellach, bydd yr Adran Addysg yn cyflwyno cynllun lle gellir talu am y Tocyn Teithio 16+ trwy gyfrwng Debyd Uniongyrchol misol (£25 y mis). Bydd hyn yn hwyluso talu am docyn. Cyn dyfodiad y cynllun talu trwy Debyd Uniongyrchol roedd rhaid talu pris y tocyn yn llawn cyn ei dderbyn.

5.3 Roedd y cysyniad o ddalgylchoedd gwahanol a phrisiau gwahanol yn gwneud yr hen bolisi yn gymhleth ac yn anodd i'w ddeall. Mae'r polisi newydd yn llawer symlach.

5.4 Bwriadwyd cyflwyno cynnig i newid y Polisi Cludiant Ôl-16 yn wreiddiol fel cyfraniad tuag at darged arbedion effeithlonrwydd yr Adran Addysg, ond penderfynwyd oedi cyflwyno unrhyw newidiadau tan ar ôl i'r Ymchwiliad Craffu gwblhau ei waith. Rhagwelir y bydd y newid polisi yn gallu cyfrannu hyd at £50,000 at arbedion effeithlonrwydd yr Adran Addysg, tra ar yr un pryd cyfarch nifer o argymhellion yr Ymchwiliad Craffu.

5.5 Ymgynghorwyd yn eang wrth gynnal yr ymchwiliad craffu a arweiniodd at lunio'r argymhellion uchod. Cyfwelwyd y canlynol:

- Aelodau Cabinet,
- Swyddogion perthnasol y Cyngor
- Penaethiaid Ysgol Uwchradd
- Rheolwyr Gwasanaethau Myfyrwyr Coleg Menai Bangor
- Rheolydd Ardal Gyrfa Cymru
- Tri Grŵp Ffocws efo dysgwyr/myfyrwyr - safle Coleg Menai Bangor, Coleg Meirion Dwyfor safle Pwllheli a safle Coleg Meirion Dolgellau
- Pobl ifanc di-waith gan ddefnyddio holiadur a chefnogaeth Swyddfa Gyrfa Porthmadog
- Casglwyd barn llais pobl ifanc, rhieni a'u teuluoedd gyda chefnogaeth Clywed
- Holiaduron ar lein – ar gyfer myfyrwyr (cwblhawyd 21holiadur ar lein) ac un arall ar gyfer teuluoedd myfyrwyr (cwblhawyd 32 holiadur ar lein)

5.6 Yn ogystal, ystyriwyd a dadansoddwyd cofnodion cwynion / sylwadau mae Galw Gwynedd yn derbyn ar ran y Gwasanaeth.

5.7 Gellir crynhoi'r prif faterion a godwyd o'r ymatebion i'r ymgynghori fel a ganlyn:

- Yr angen i roi sylw i ddiffiniad dalgylchoedd ac amseroedd teithio (dyddiau hir)
- Yr angen i gydnabod y gallu i dalu (yn enwedig ar ddechrau'r tymor)
- Yr angen am amseroedd teithio mwy hyblyg

5.8 Mae'r mater cyntaf uchod yn derbyn sylw trwy'r newid polisi hwn. Mae'r ail fater yn derbyn sylw trwy gyfrwng cyflwyno y gallu i dalu am docyn trwy ran-daliadau (Debyd Uniongyrchol). Mae'r mater olaf yn faes sydd o dan drafodaeth ar hyn o bryd. Bydd angen ail-edrych ar ein trefniant gyda darparwyr cludiant cyhoeddus masnachol.

5.9 Yn unol â Deddf Cydraddoldeb 2010 mae asesiad effaith cydraddoldeb wedi'i gynnal (gweler Atodiad 2).

5.10 Cesglir y byddai'r newid polisi hwn yn golygu cost uwch i'r mwyafrif o fyfyrwyr/disgyblion, ond y byddai'n cael yr effaith fwyaf ar deuluoedd sydd ag incwm dim ond ychydig dros yr hicyn fyddai'n golygu bod eu plant yn gymwys i dderbyn y Lwfans Cynhaliaeth Addysg o £30 yr wythnos. Nodir bod cartrefi sydd â rhywun anabl ynddynt yn fwy tebygol o fod yn dlawd ac felly yn fwy tebygol o gael eu heffeithio. Deuir i'r casgliad na fydd y newid polisi yn arwain at gamwahaniaethu anghyfreithlon nac aflonyddu, ac nid yw'r asesiad yn canfod unrhyw effaith fyddai yn cyfiawnhau gwyro oddi wrth argymhelliad yr adroddiad hwn.

Camau nesaf ac amserlen

6.1 Bydd y polisi newydd yn weithredol o fis Medi 2016.

6.2 Bydd myfyrwyr/disgyblion sydd eisoes wedi prynu Tocyn Teithio 16+ am £60 o dan amodau'r polisi presennol yn gallu parhau i brynu Tocyn Teithio 16+ am £60 tra bônt yn cwblhau eu cwrs. Os bydd rhywun yn prynu Tocyn Teithio 16+ am y tro cyntaf ar gyfer Medi 2016, bydd y tocyn yn cael ei gynnig o dan amodau'r polisi newydd.

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr:

"Rwy'n ymwybodol bod y newidiadau yn y polisi hwn yn dod i raddau o waith manwl a gwblhawyd gan yr Ymchwiliad Craffu i'r maes Cludiant Ôl-16. Fel y nodwyd mewn cyfarfod blaenorol o'r Cabinet, mae llawer eto i'w wneud i wireddu rhai o'r newidiadau a argymhellwyd erbyn dechrau blwyddyn academaidd 2016/17 ond mae mabwysiadu'r polisi hwn yn gam pwysig ymlaen er mwyn gwneud hynny."

Y Swyddog Monitro:

"Wrth adolygu'r polisi cynhaliwyd proses ymgynghorol sydd wedi derbyn mewnbwn cyfreithiol ac adroddir yn briodol ar y canlyniadau. Noder hefyd fod yr asesiad ardrawiad cydraddoldeb wedi ei gynnwys a'i gloriannu. Mae gofynion

statudol yn ynghlwm â chyhoeddi gwybodaeth am bolisi cludiant a gwneud hynny erbyn 1af Hydref yn y flwyddyn cyn y flwyddyn academaidd y daw'r trefniadau diwygiedig i rym. Fe roddaf arweiniad pellach ar oblygiadau hyn ar lafar yn y cyfarfod."

Y Pennaeth Cyllid:

"Cadarnhaf fod y ffigyrau ariannol sy'n ymddangos yn yr adroddiad yn amcangyfrifon ar sail rhagdybiaethau eithaf teg, ond gall sawl ffactor ddylanwadu ar wir lefel yr incwm gan ddisgyblion / myfyrwyr (i fyny neu i lawr). Pan y cymeradwywyd y 'Polisi Cludiant Ôl-16' cyfredol gan Fwrdd y Cyngor 25/01/2011, nodwyd byddai raid i'r Adran Addysg ymdopi gydag unrhyw ddiffyg o dan y cynllun arfaethedig (cynllun arbediad adrannol) o'i gymharu gyda'r targedau arbedion gwreiddiol. Yn 2015-16, rhagwelir diffyg £45,000 yn yr incwm, a byddai'r polisi newydd yn helpu i gwrdd â'r diffyg a'r targed incwm o £50,000 ychwanegol ar gyfer cynllun arbediad adrannol 2016/17."

Atodiadau

Atodiad 1 – Polisi Cludiant Ôl-16 (Medi 2016)

Atodiad 2 – Asesiad Effaith Cydraddoldeb – Polisi Cludiant Ôl-16 (Medi 2016)